

noget, og omtrent 1860 naaede de et Punkt, der i Forhold til den da tilstedeværende Masse af ædelt Metal og i Forhold til Udviklingen af Kreditforholdene og alle de andre Omsætningsforhold, der have Indflydelse paa Pengenes Værdi, maatte betragtes som normalt; Priserne vare da i Gjennemsnit 25 à 30 pCt. højere end førend den hele Bevægelse var begyndt. Paa dette Punkt holdt Pengenes Værdi sig næsten uforandret i de følgende 10 Aar, idet de to modstridende Rækker af Faktorer — Produktionen af ædle Metaller, Omløbets Hurtighed og Anvendelsen af Krediten paa den ene Side, Befolkningens Formørelse, Produktionen og Vareomsætningen paa den anden Side — holdt hinanden omtrent i Ligevægt. Men fra 1871 er der atter indtraadt en fuldstændig Forandring, Ligevægten er forstyrret, og Priserne begynde at stige i en paafaldende Grad. — Grunden til denne nye Prisstigning ligger ikke, eller i al Fald kun for en ringe Del, i en forøget Produktion af Guld og Sølv, men maa vistnok nærmest søges i et Sammenstød af forskellige andre Omstændigheder, nemlig den fransk-tydske Krig og de dertil sig sluttende Kreditoperationer samt Arbejderbevægelsen. Krigen dels standsede Produktionen, dels udtømte fuldstændig de tilstedeværende Dplag af en Mængde Varer: Heste, Uld, Guder, Skind og andre Krigsfornödenheder og bidrog derved direkte til at drive Priserne i Veiret; men endnu større var dens indirekte Virkning paa Varemarkedet derved, at den forarsagede eller gav Stødet til en Række voldsomme Bevægelser paa Pengemarkedet. De store franske Krigsplaen, der gav Anledning til uhyre store Kreditoperationer, Suspenderingen af de franske Banknoters Indløselighed og den dermed forbundne overordentlige Udstedelse af Noter (Notecirculationen steg i Løbet af 3 Aar med hentmod 1½ Milliard Francs), foruden forskellige mindre betydende Begivenheder bevirkede, dels en meget stærk Forøgelse af de omløbende Kreditmidler, hvilket jo maatte virke paa samme Maade som Forøgelsen af de ædle Metaller, dels gaves derved Stødet til en stærk Spekulation og en forøget Virksomhed i næsten alle Produktionens Grene og

en deraf følgende Forøgelse i Efterspørgselen efter Industriens Raastoffer og Hjælpstoffer. Arbejderbevægelsen og Strikerne har ogsaa bidraget noget til Prisstigningen, om end denne Faktors Indflydelse vistnok ikke har været betydelig i Sammenligning med den, som Krigen og Kreditoperationerne have udøvet, og i alt Fald har været langt mindre end det ofte antages. Det er væsentlig kun ved at have standsset Produktionen i kortere Tid og ved at have bevirket en Forkortelse af den daglige Arbejdstid, at Strikerne have været medvirkende til at drive Priserne i Veiret; hvortilmod selve Forholdelsen i Lønnen mere er en Følge af end en Grund til de opadgaaende Konjunkturer og de høje Priser. Specielt hos os har en medvirkende Årsag til Prisstigningen været den usædvanlig stærke Udførsel af vore vigtigste Produkter, hvorved store kontante Kapitaler ere dragne ind i Landet, hvilke atter have trykket Rentefoden, bragt Liv i Spekulationen og derved drevet Varepriserne i Veiret. Det vil for at vise, hvor stor Betydning denne sidste Omstændighed maa have haft, være tilstrækkeligt at nævne det ene Faktum, at Værdien af Udførselen af vort Agerbrugs Frembringelser, der i Gjennemsnit af Finantsaarene 1865—66 til 1870—71 var c. 34½ Mill. Rd., i Finantsaaret 1871—72 beløb sig til 40½ Mill. Rd. og i Finantsaaret 1872—73 til 50½ Mill. Rd.

Naar man vil udmaale Størrelsen af den samlede Priskevægelse paa Varemarkedet og den deraf følgende Synken i Pengenes Værdi, der har fundet Sted siden 1870, gjælder det først om at vælge et fast Udgangspunkt, hvorfra Bevægelsen kan betragtes. Et saadant høves i Gjennemsnitspriserne fra 1860 til 1870; Bankefærdigheden ved at skaffe et tilstrækkeligt stort og ensartet Prismateriale tilveie nødfager imidlertid til her at nøjes med et kortere Tidsrum, og der er da valgt 4=Aaret 1867 til 70, en Omstændighed, der imidlertid ikke svækker Resultatets Paalidelighed, da der kun er liden Forskjel mellem Gjennemsnitspriserne fra 1860 til 1866 og fra 1867